

Izlaganje autora *Ponosa i prkosa*

Mata Miša Morettija

Ovo je knjiga o spašavanju Konavljana i Konavala.

Večeras ste mogli čut dijelove članaka, pa ste mogli razviditi ton i način iznošenja njezina sadržaja. Iako bih vam sad volio rijet ili pročitati puno više, ipak je bolje da tekstove pročitate po vlastitome gustu i nahođenju, a da vam ja sad rečem par riječi o šest ključnih idejâ, koje su temelj i okvir onoga o čemu ova knjiga pripovijeda. Zapiso sam ih, da štogod ne zaboravim rijet. Potom ću ukratko zaključiti sa sedmim dijelom.

Dakle, **prvo:**

usprkos okupaciji trebalo je zadržati i održati što više Konavljana doma, u Konavlima, na svojoj *domovini*. Usto — iz Cavtata, i iz Grada, i iz još daljega — protjeranima je trebalo omogućiti povratak. Tek kad je postalo opće poznato da su se četnici planirali spustiti s brda, pa za sobom u konavoska sela useliti hercegovačke Srbe, potvrdila se valjanost ideje ne-napuštanja Konavala.

Drugo:

trebalo je učiniti sve moguće i nać načina za osloboditi naše ljude koje je neprijatelj uhitio i zatočio u logoru u Morinju. I ovo — kao i svako drugo naše pregnuće u otporu srpsko-crnogorskom okupatoru tijekom Domovinskog rata — poduzimali smo pod okriljem Crvenog križa. Jer to je bila jedina naša institucija tj. organizacija koju okupator nije smio ugasiti. Sve druge je ukinuo.

Treće:

trebalo je probuditi nadu u pobjedu, ponukat narod da promjeni paradigmu.

Jer, ojađena, obespravljena, zasuta samo crnim vijestima, i životareći u iznimno teškim okupacijskim okolnostima, naša *čeljad* teško da je uopće mogla povjerovat da izlaza ima, a nekmoli ga jasno videt.

Ipak, u konačnici, Konavljani su ostvarili psihološku nadmoć nad srpsko-crnogorskim okupatorom. A ovaj — naoružan do zubā: i pali, i žari, i pljačka, i prijeti, i uhićuje, i zatočava, i ubija. Cijeli taj sumanuti divljalak bio mu je zaludu, jer time je samo razbudio naš, konavoski ponos i prkos.

Četvrto:

velikosrpsku nesuvislu zamisao o uspostavljanju tzv. Dubrovačke Republike i tzv. Zbor kojega su sazvali u hotelu »Croatia«, iskoristili smo da od okupatora zatražimo i da dobijemo kakvu-takvu slobodu za nastavak rada organizacije Crvenog križa u Cavtatu, a poslije i osnivanje podružnica drugdje po Konavlima. Tako smo uspostavili kanale za raspodjelu pristigle humanitarne pomoći i okvir za otvoreni — ali i prikriveni rad — na povratku protjeranih Konavljana doma. U knjizi ćete nać puno detalja o tome, i uvjeren sam da će mnogim čitateljima i ti dijelovi bit zanimljivo štivo.

Peto:

snažni otpor naših branitelja srpsko-crnogorskom agresoru u Konavlima, posebno na Zvekovici, doprinio je da u konačnici Grad nikad ne padne. Naši branitelji potom su bili rasuti po konavoskim brdima. Trebalo im je pomoć da prežive dok su u manjim skupinama čekali da se priključe ostalim postrojbama Hrvatske vojske i očiste Konavle od tzv. JNA i četnika. I to smo ostvarivali u okviru organizacije Crvenog križa.

Šesto:

trebalo je ostvariti suradnju s ljudima koji su se našli na neprijateljskoj strani, a koji su nam u tim presudnim trenutcima bili voljni pomoć. U vremenu kada su mnogi izgubili obraz, neki su ga ljudi ipak sačuvali. Spominjem ih — ne radi pristojne zahvale, nego radi duga istini: Predrag Čelanović — Peđa, Nikola Samardžić, Petar Prlainović — Pero i dr. Janko Komnenić. Detaljnije o tome možete pročitati u ovoj knjizi.

Prije zaključka, za organiziranje i sudjelovanje na večerašnjemu predstavljanju *Ponosa i prkosa* u programu Dana Općine Konavle zafaljujem Općini Konavle i načelniku gospodaru Božu Lasiću; ravnatelju Muzeja i galerija Konavala, gospodaru Ivanu Kušelj, zafaljujem za logističku pomoć i što je okupio glazbenike koji su svojim nastupom uzveličali ovo događanje, kojima također zahvaljujem, kao i uredniku izdanja i ođe voditelju Vinku Rožiću.

Ovom prigodom srdačno zafaljujem svim ljudima koji su se na bilo kakav način borili za našu opstojnost i slobodu, i svima koju su dokumentima i svjedočanstvom omogućili da ova knjiga nastane.

I vama, draga *čeljadi*, zafaljujem što ste izdvojili vaše vrijeme i večeras došli ođe za bit s nama.

Teško i turobno vrijeme srpsko-crnogorske okupacije — to najteže vrijeme moderne konavoske povijesti — trebalo je preživjet, Konavljanima se na *domovini* valjalo održat kako god su to znali i umijeli.

Usprkos prvotnoj nadmoći agresorove vojne sile, Hrvatska je pobjedila u obrambenom Domovinskom ratu. Samostalnu Hrvatsku smo ostvarili!

Konavle s Cavtatom se održalo. Ponosni i prkosni Konavljani još su svoji na svome — i vazda će bit!